

Miklya Luzsányi Mónika

Iszalog

Sohasem fogom tudni elmesélni neked azt az éjszakát, Norma a cserépkályha előtt ült a földön, térdeit maga alá húzta, a rongyszőnyeg rojtjai csendesen sírtak ujjai alatt, téged vártunk, de te nem érkeztél meg.

– A fene ette vóna meg azt a dögöt! – morogta Gerberák, amikor benyitott a konyhába. Hideget hozott be, fekete posztó télikabátján vastagon állt a hó, az öreg orra is vörös lett a kinti fagytól. – Kuss te, pulinak kinn a helye!

Boglyas csak nyítt, kaparta az ajtót, és mi Normával nagyon jól tudtuk, hogy nem a hófúvás miatt sír, prüszkölt már mivelünk ennél nagyobb hóban is, éppen azon az estén, amikor a szárazéri szőlőkből jöttünk hazafelé karácsony másnapján. Norma vállát húzta a megrakott tarisznya, Boglyas zászlós farka lengett előttünk a dűlőúton, kapaszkodtunk egymásba, hogy fel ne bukjunk, a szél hullámokban kavarta a hóesést az arcunkba, csizmánk tele hóval, vastag ereken patakozott lábszárunkon végig a hólé. Egymást támogattuk abban az ítéletidőben, a szőlősorok között süvített a szél, nem féltünk mégsem, rosszabb úgysem jöhet. Ha nincs velünk a kutya, tán haza se érünk, apuka állt az ablak előtt, nézte a hóvihart, mikor hazavánszorogtunk.

– Édes Jézusom, most segélj! – csapta össze kezét Tercsa néne. – Mert, hogy én megmondtam! Ugye, hogy megmondtam, istenkísértés kimenni ilyenkor a hegybe, csoda, hogy meg nem fagytak odakint, nem kellett volna, mondom én, elég nekünk egy csapás, minek ide másík.

Tercsa nénéből áradt a szó, közben forró lábvizet hozott, teát főzött, betakar-gatta még Boglyast is.

– Ni, ez a jószág is átfagyott egészen, nem lesz mán ebből kutya sohasem, de jó, hogy a ti lábotok is el nem fagyott a nagy hóban, vizes a csizma is, csavarhatnám kifelé, de megmondtam én, megmondtam, minek volt kimenni, nem ért annyit az a mézeskalács, meg a bor, egye rosseb...

Apuka még akkor is ablaknál állt, a szél erőset lökött az ablakon, tükörképe megremegett, nem szólt hozzánk, csak Tercsa nénét intette le.

Hideg volt a házban, mikor azon az estén nélküled megérkeztünk, pedig tüzelt Gerberák már napokkal hamarabb, amint megtudta, hogy jövünk.

– Kihűltek itt a falak – tapasztotta tenyerét a hámló vakolatnak –, hiába no, nem lakták, mióta...

Nem fejezte be a mondatot, a kosár után nyúlt, indult kifelé, a fásba. Gyerekkorunkban is Gerberák tüzelt a cserépkályhába, reggel megrakta, aztán égett estig, lefekvéskor már csak parázslott csendesen. Néztük a nagy ágyból édesmamát, Norma a paplan alatt megfogta a kezem. Édesmama aranyszínű

haját csak este bontotta ki, ma is látom, ahogy áll a szoba közepén, kezében a fésűvel. Szerelmesek voltunk anyánkba, úgy, ahogy csak az igazán kicsi gyerekek lehetnek szerelmesek, eszünkbe sem jutott apánk, sohasem voltunk rá féltékenyek, hangja betöltötte a templomot, palástja eget, földet betakart, maga volt a megtestesült isteni való, körei alig érintették a mienket.

Öreg Gerberák hangosan krárogott, levetette a cserépkályha elé a felhasogatott fát, fordult még vagy kettőt, szidta Boglyast hangosan. Norma nem mozdult a kályha elől, vörösén táncolt a fény lehunyt szempilláin, hát felálltam én, öntöttem a vörösborból a nefelejcses csészébe. Havas volt az öreg kabátja megint, ahogy bejött, pedig alig húsz méter a fásszín a verandától, de befújta a hó a verandát is, a síneket is, hiába vártunk téged azon az éjszakán.

– Igya meg, Gerő bácsi. Nagy a hideg.

Nagyot húzott az öreg a borból, kiitta egy hajtásra.

– Megraktam. Reggelig ég. Akkor meg majd jövök. Egyenek. Reggelit is küld a Tercsa. No, jockakát.

Indult ki, az ajtóban meghallotta a Boglyast, visszafordult.

– Azt a bűdös dögöt meg be ne eresszék. Kutyának kint a helye.

Az ajtónyitásra Boglyas felneszelt, farka magasra lendült.

– Kuss te! – mordult rá Gerberák. – Helyedre.

Megszakásból mondta csak, tudta ezt Boglyas is, mégis elbizonytalanodott. A ház, ahova most érkezett, ismerős, kölyökkutya korától hordozta magával ezeket a szagokat, sejtjeibe kódolva őrizte a langyos tej melegét, a helyét, a sajátját, hogy itt kell lennie, odabent, a cserépkályha előtt valahol, ahol megállt életében először, remegő, vézna lábaival, hunyorogva a villanyfényben, zsigerien ismerős volt Gerberák is, fekete posztókabátja zsebéből ő vette elő, ő készített neki zugot a fásládába.

– Kicsi még az istenadta... meg tél is van, hadd melegedjen.

Boglyas orra emlékezett helyére a fásládában, de a szó már mást jelentett rég, a kutyaházat az udvar sarkában, téli esteiken az előszobában a fonott vesszőkosarat, Gerberák kikopott, kockás flanelingét. Amikor először letette Boglyast a konyhakőre, kicsik voltunk mi is, alig tízévesek. Csak néztük megilletődötten a boglyas szőröcsomót, édesmama vette tenyerébe először, Boglyas egyedül őt fogadta el gazdájának, aztán hosszú évekkel később téged. Mi sohase tudtunk gazdái lenni. Se Norma, se én.

Nyítt odakint a kutya, ahogy elment Gerberák, kereste a helyét.

Az a látogatás a prэшházban nem olyan volt, mint a többi, pedig Óma várt minket nagyon, szegfűszeg, fahéj, mézeskalács, az asztalon fehér damaszt, olyan volt minden, mint a többi karácsonyon, Óma mégis tanácstalanul totyogta körbe a terített asztalt, surrogta a hajópadlón puha mamuszkái, kivette a tyúkot a lerből, tálon volt már, csak szelni kellett.

Óma tétován állt meg az asztal mellett.

– Pulyka nincs, csak ez. De jó lett. No, egyetek...

Ültünk Normával az asztalnál, néztünk a tányérba, magunk elé, amióta emlékezni tudtunk, Óma minden étkezésnél imádkozott, összekulcsolta cserepes, barna kezét, még a szemét is lehunyta, de most elfordult, csutkát rakott a tűzre, dohogott magában, a hóesés, a tél, ilyen kutya időt nem látott senki sem, görcsbe

rándult a gyomorba szorított szó, Urunk Jézus áldj meg minket, távol lévő kedveseinket, ámen. Akkor még verőfényesen sütött a déli nap, a hótakaró tetejére jégpáncélt olvasztott, a kutya úgy futott rajta, mintha csak egy fekete tollcsomót görgetne a szél, bejárta az egész kertet, a szőlősorok végéig leszaladt, vakkantva kergette el a betolakodó varjakat, a verebekkel vitába szállt, perlekedett velük. Akkor még sehol sem volt a hóvihár, este tört ránk, a dűlőúton.

– Egyetek, no – biztatott minket Óma, és Norma elé tette a comb legszebb darabját.

Óma jeles szakács hírében állt az egész faluban, az étel most mégis száraz pozdorjadarab, tömtük magunkba szó nélkül.

Óma háttal állt, a kredencnél matatott.

– Anyátokról van-e valami hír?

Norma kezében megállt a villa, a kés, csilingelni kezdtek az ablakon a jégvirág fagyott levelei, üveghangjukban nevetés, édesmama kezében borospohár, tavaly, tavalyelőtt meg azelőtt mindig, a világ kezdete óta, karácsony másnapján poharát teletölti anyánk, csordul vörösen a bor, áldjon meg az Isten Óma a következő évben is. Odakint a jeges havon a présház körül szikrázott a nap, élesen csaholt Boglyas, nyúlnyomot talált, rágtam a húst, Norma letette az asztalra a kést, a villát, a fekete sávot az ég alján senki sem látta meg, anyánk, ki tudja hol, nincs róla hír, kérdezni sem mer senki sem.

– Én mondtam neki – dohogott tovább Óma –, mondtam neki mindig, hogy hallgasson.

A veranda kövén hangosan csapdosta csizmás lábait Gerberák, mielőtt kilépett volna a szakadó hóesésbe, Boglyas tanácstalan meredt utána, Norma még mindig a kályha előtt ült a rongyszőnyegen.

Az év nálunk az adventtel kezdődött, persze, ezt te megint nem értheted, nálatok sose volt adventi koszorú, nem vártatok a világosságot a sötét, decemberi estéken. Gyertyát gyújtott édesmama, egyet, aztán kettőt, karácsony előtt égett mind a négy, éreztük, hogy itt van, már közelít, szenteste a gyertyafényben remegő karácsonyfa alatt énekeltünk valamennyien, édesmama, Norma, én, apuka zongorán kísért bennünket, gyakran beszöktünk a templomba is, az üres padsorok között vártuk azt, aki értünk földre jött. Mikor apánkat elvitték, mikor a gyámhatóságtól jöttek értünk, akkor is odabújtunk.

A dűlőúton karácsony másnapján édesmama, Norma meg én, köröttünk néma szőlősorok, édesmama vállán tarisznya, benne serleg, kalácscipó, Óma présháza messze, a hegyben benn, édesmama széles, nagy kendőt tekert fejére, de kibomlottak fürtjei a szélben, arcát veresre csípte a fagy, Norma, Normaaa, merre vaaagy?

Sohasem fogom tudni elmesélni neked azt a karácsony estét, amikor még apuka otthon volt, amikor még visszavártuk édesmamát, amikor alig tudtunk hazavergődni a dűlőúton. Tercsa néne csak mondta, mondta, mi fázósan bújtunk össze, mint a kislibák, apuka tükörcarca megremegett, ahogy Tercsa nénére szólott: – Hagyja őket néne. Tán utoljára mentek ki oda.

Tercsa néne nem szólott többet azon az estén, mi sem, még Boglyas se nyítt, pedig átfagyott az ártatlan, vacogott még másnap reggel is. Alig bírtunk életet verni bele.